

Regelverk for stambokføring av kjøttfe i Norge

Gjeldende fra 1. januar 2000, med endringer fra 1. juli 2001, 1. januar 2003, 15. august 2003, 1. oktober 2003, 26. mai 2009, 1. januar 2011, 4. juli 2014, 26. mai 2015, 24. november 2015

Regelverket har tatt hensyn til spesifikke krav som gjelder alle rasene, fastlagt av de enkelte raselagene.

A. Generelt

Bare oppdretter av et dyr kan registrere dyret og kun oppdretter kan bestille stambokføring. TYR kan stambokføre fenotypetesta okser.

B. Grunnkrav ved stambokføring

B1 Krav om registreringer i Storfekjøttkontrollen

Stambokføring skjer med utgangspunkt i innrapporterte opplysninger i Storfekjøttkontrollen. Kalver født fra og med 1. august 1996 må være født i kontrollert besetning (Storfekjøttkontrollen/Kukontrollen). Dyr født før 1. august 1996 kan godkjennes selv uten at det hører til kontrollert besetning dersom de etter søknad blir godkjent av rasens eget avlsutvalg og TYRs avlsråd. Kostnader ved kontroll bæres av oppdretter.

B2 Krav til avstammingskontroll

Oksekalver født fra og med 1. januar 2000 og kvigekalver født fra og med 1. januar 2011 må avstammingskontrolleres for å bli stambokført. Kostnader forbundet med prøvetaking og analysering er oppdretters ansvar, jfr. punkt E2.

"Avstammingskontroll" innebærer at oksekalv, far og mor prøvetas og testes mot hverandre.

B3 Bestilling av stambokføring

Innsending av biologisk materiale for avstammingskontroll gjelder automatisk som bestilling av stambokføring. For hunndyr født før 1. januar 2011 må bestilling av stambokføring skje enten via Storfekjøttkontrollen eller skriftlig fra oppdretter. Bestilte stambokføringer der behov for stambokføring frafaller må betales fullt ut.

B4 Embryokalver

Kalver etter embryooverføring der foreldrene ikke er norske kan ikke stambokføres før det legges fram DNA-kort av foreldrene fra godkjent laboratorium og kalven er avstammingskontrollert mot disses DNA-kort.

C. Registrering av kalver

C1 Generelt

Opplysninger om dyret skal være innrapportert i Storfekjøttkontrollen innen gjeldende frister fastsatt av Mattilsynet.

C2 Øremerking

Alle dyr skal merkes etter det til en hver tid gjeldene regelverk. Dyr uten øremerke eller unik tatovering er å anse som krysningsdyr med mindre bestilling av nye merker ikke kan dokumenteres. Medlemmer av raselagenes avlsutvalg eller den avlsutvalget bemyndiger kan foreta stikkprøvekontroller over øremerkingen av dyr i besetninger som bestiller stambokføring.

C3 Ettersyn

Opplysninger i Storfekjøttkontrollen kan bli kontrollert mot øremerkingen i besetningen ved stikkprøve av raselagenes avlsutvalg eller den avlsutvalget bemyndiger for godkjenning av stambokføringer.

D. Stambokføring

D1 Generelt

Kalven skal være registrert i Storfekjøttkontrollen, jfr. punkt B1, før stambokføring kan bestilles. Har kalven importerte foreldre skal kopi av importstamtavler (for eksempel danske hovedbogblad, svenske stambokbevis) på disse være innsendt for registrering på forhånd (Se eget punkt om behandling av importstamtavler).

Dersom dyr mangler dokumentasjon på avstamning anses første generasjon som legges inn i kontrollen som krysning.

D2 Dyr født i Kukontrollen

Dyr født i Kukontrollen som kjøpes eller overføres til Storfekjøttkontrollen trenger dokumentasjon fra Kukontrollen for å bli stambokførbare.

Følgende opplysninger fra Kukontrollen må oversendes til Animalia:

- Identitetskort eller gardsstambok for dyret selv.
- Identitetskort eller gardsstambok på mor.
- Identitetskort eller gardsstambok på mormor.
- Identitetskort eller gardsstambok på far og farens foreldre hvis far ikke er seminokse.

Send også med informasjon om dyrets nåværende besetnings- og individnummer.

Når data fra identitetskortene er registrert inn i Storfekjøttkontrollen av Animalia, får eier/rådgiver beskjed. Deretter kan det søkes om stambokføring av dyret hos TYR.

D3 Lukket stambok

(Aberdeen Angus, Hereford, Highland Cattle, Dexter og Galloway)

Ved lukket stambok er det ikke mulig å krysse seg fram til stambokførbare dyr. Alle dyrets aner må være stambokført og dokumenteres tilbake til den opprinnelige stamboken.

D4 Åpen stambok

(Blonde d'Aquitaine, Charolais, Limousin, Simmental og Tiroler Grauvieh)

Ved stambokføring av dyr av rase med åpen stambok skal faren alltid være stambokført.

Ved stambokføring av hanndyr skal i tillegg også mor være stambokført.

Ved stambokføring av hunndyr må dyret dokumenteres å være minimum 15/16 raserein.

For raser med åpen stambok og som har informasjon om genstatus gjelder genstatus F (fullblods) det samme som ved lukket stambok.

E. Bestemmelser vedrørende avstammingskontroll

E1 Dyr som skal avstammingskontrolleres før stambokføring

Alle okser født fra og med 1. januar 2000 og alle hunndyr født fra og med 1. januar 2011 som skal stambokføres må avstammingskontrolleres for å sikre at stambokførte dyrs avstamning stemmer overens med innrapportert avstamning. Det samme gjelder alle hann- og hunndyr som er resultat av embryooverføring.

E2 Generelt

Kostnader vedrørende prøvetaking og analysering for avstammingskontroll er oppdretters ansvar. Innsending av biologisk materiale (for eksempel blod eller hårrot) skal gjøres sammen med utfylt skjema for avstammingskontroll. Prøven med biologisk materiale må være av en slik kvalitet at DNA-genotyping kan gjennomføres. Utenlandske dyr som er privatimportert til Norge og/eller okser det ikke er tatt inn sæd av i TYR's regi er TYR uvedkommende.

F. Importstamtavler

F1 Generelt

Importerte dyr skal registreres ved TYR rett etter grensepassering.

F2 Innsending

Det skal sendes inn kopi av opprinnelseslandets offisielle stambok over dyret. For dyr fra Sverige skal det sendes inn "stambokbevis". Fra Danmark skal det sendes "hovedbogblad" utskrevet umiddelbart før eksport, dvs. der alle veide vekter og fødte kalver skal være med samt identitet på far til avkommet hvis dyret importeres drektig.

F3 Drektinge dyr

Importør er ansvarlig for at det blir levert kopi av opprinnelseslandets offisielle stambok samt DNA-kort og stambokbevis for far til kalver der mora er importert drekting.

F4 DNA-kort

For okser, herunder sæd, og embryo skal kopi av DNA-kort være vedlagt stambokbeviset ved import. For importerte embryo skal DNA-kort på biologisk mor og far følge. DNA-kort sendes Biobank AS.

G. Andre vilkår

G1 Endringer av frister

Endringer av tidsfrister og andre bestemmelser skal gjøres kjent for medlemmene senest 6 uker - 42 dager - før ikrafttredelse. Dette kan skje i form av rundskriv eller i medlemsbladet.

G2 Oppdretters ansvar

Det er oppdretters ansvar å følge de retningslinjer som til enhver tid gjelder.

G3 TYRs ansvar

- TYR plikter stambokføre dyr som oppfyller ovenstående krav.
- TYR plikter å skaffe til veie DNA-kort på seminokser de selger sæd etter.
- TYR plikter å gjøre følgeskjema for avstammingskontroll tilgjengelig.

G4 Rutiner

Stambokbeviset finnes tilgjengelig i Storfekjøttkontrollens webversjon umiddelbart etter at stambokføringen er gjennomført. Kun de produsenter som har hatt dyret stående i sin besetning kan skrive ut et offisielt stambokbevis. Det er mulig å bestille stambokbevis i papirversjon fra TYR. Dette skjer da mot en avgift fastsatt av TYRs styre. Oppdretter blir belastet kostnadene med stambokføring. Avgift for stambokføring er fastsatt av styret i TYR.

G5 Endring av retningslinjer

Retningslinjene for registrering, avstammingskontroll og stambokføring av kjøttfe i Norge fastsettes av TYRs Avlsråd. Dersom et raselag ønsker å gjøre endringer i retningslinjene for sin rase, skal raselaget sende innspill til TYRs Avlsråd med forslag til endringer. Dersom det er uenighet mellom raselagets innstilling og uttalelsen til TYRs Avlsråd, skal innstillingen og uttalelsen oversendes TYRs årsmøte for endelig avgjørelse.

Retningslinjene er tilpasset forskrift av 3. september 2002 om merking, registrering og rapportering av dyr, samt forskrift av 13. januar 1999 om godkjente (reinavla) avlsdyr av storfe.

Retningslinjene er vedtatt av Avlsrådet i TYR og trer i kraft 1. januar 2011.

Administrativt: Korrigert tekst B1- overskrift 04.07.2014